

URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5/54.pdf> (дата звернення: 23.04.2021).

2. Швандт Г., Вахтер фон Т. Длинная тень неудачного старта. *Финансы и развитие*. 2020. Декабрь С. 16–18.

3. Шевченко В. Ю. Економічні шоки пандемії: основні види та наслідки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 56. С. 21–27.

Радіонова Л. О., кандидат філософських наук, доцент,
Маліченко І. В., студентка Навчально-наукового інституту
економіки і менеджменту,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова, Україна*

ДО ПИТАННЯ ПРО УРБАНІСТИКУ В УКРАЇНІ

Слово «урбаністика» набуло популярності в Україні протягом останніх 10 років. Його використовують на позначення специфічного підходу до вивчення, планування і творення міст, який приділяє особливу увагу взаємодії міських мешканців зі збудованим середовищем.

У пострадянському контексті урбаністика як діяльність, спрямована на зміни в місті і його просторі, на протигагу традиційним підходам, використовує більше напрацювань соціальних наук, міждисциплінарності і західних практик. Англійською це слово перекладають чи то як «urbanism», чи то як «urbanistics», чи то ще якимось по-іншому: знайти буквальный переклад не завжди просто через багатозначність трактувань і особливі відтінки, яких термін набув у різних мовах, культурах і країнах.

Поширення «урбаністики» пов'язане з діяльністю антизабудовних і велосипедних ініціатив. 2007 року була заснована Асоціація велосипедистів Києва, яка почала працювати над створенням у місті велосипедної інфраструктури. Того ж року виникла ініціатива «Збережи старий Київ», що боролася проти будівництва на Пейзажній алеї і в кількох інших місцях, але через внутрішні ідеологічні суперечки згодом припинила діяльність.

На початку 2010-х років у Києві відбувся масштабний протест проти перетворення Гостинного двору на торговий центр, в Одесі – кампанія «Генеральний протест» проти ухвалення нового генплану, а в Харкові – рух «Зелений фронт» проти вирубування дерев у Парку Горького. Наприклад, Департамент містобудування і архітектури КМДА привозив в Україну колишнього мера Боготи Енріке Пеньялосу [1].

Розвиток урбаністики в Україні пов'язаний з діяльністю німецьких фондів. З 2008 року в Києві діє Представництво Фонду імені Гайнріха Бьоля, пов'язаного з німецькою партією Зелених. В рамках програми «Сприяння демократії» Представництво підтримало багато урбаністичних проєктів і подій, включно з виданням кількох випусків збірки «Урбаністичні студії». 2009 року у Львові почався спільний проєкт Інтегрованого розвитку центральної частини

міста, який здійснювався у співпраці міської ради і Німецького урядового товариства міжнародного співробітництва GIZ.

Після зміни влади у 2014 році GIZ почало активну співпрацю з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, в рамках якої німецькі експерти надають консультації щодо проведення реформ і популяризують інтегрований розвиток міст, зокрема, через розробку стратегій інтегрованого розвитку Полтави, Житомира, Вінниці, Чернівців, Львова і Подільського району у Києві.

Першими дослідницькою та освітньою урбаністичними інституціями в Україні були Центр міської історії та CANactions. Центр міської історії Центрально-Східної Європи діє у Львові з 2004 року. Він підтримує історичні дослідження міст, пропонує резиденції для молодих науковців, організовує виставки й урбаністичні літні школи. З 2008 року в Києві почав проходити міжнародний архітектурний фестиваль CANactions, заснований Віктором Зотовим. Він проводить міждисциплінарні урбаністичні воркшопи, організовує щотижневі публічні події, а у 2015 року відкрив школу післядипломної урбаністичної освіти. Цього року CANactions переклав українською мовою книжку «Міста для людей», а також привіз до Києва її автора – одного з найвідоміших у світі урбаністів Йена Гела.

У 2014 році після Революції Гідності в Україні відбувся сплеск міського активізму. З'явилося багато міських і локальних низових ініціатив, які опікуються урбаністичними питаннями. Серед інших, до них належать «Культурний ді@лог» у Кременчуці, «CityLab» у Полтаві, «Міські реформи», «Критичне мислення» та «Urban Forms Center» у Харкові, «Група 109» і «Urban Ideas» у Львові, «Urban Inst.» в Одесі, «Агенти змін», «Urban куратори» і «Місто-сад» у Києві, «Тепле Місто» в Івано-Франківську, «Культура медіальна» у Дніпрі, «URBAN.te» в Тернополі, «Proprostir» у Хмельницькому, «Промолодь» у Черкасах та інші [2].

У багатьох містах стали відбуватися різні форуми і події, присвячені міському розвитку. Кілька університетів почали рухатися в напрямку відкриття навчальних програм з урбаністичних студій. На платформі Prometheus з'явився перший онлайн-курс «Урбаністика: сучасне місто» [3]. Органи влади зайнялися запозиченням «кращих європейських практик», зокрема, інструментів громадського залучення до прийняття рішень, найпопулярнішими з яких стали електронні петиції і громадський бюджет.

В результаті фінансової децентралізації громади отримали більше ресурсів і, серед іншого, почали інвестувати їх у публічні простори та міський транспорт. Процес національного реформування запустив низку позитивних змін у підходах до міського розвитку, наприклад, запровадження електронного квитка, зниження швидкості руху в містах, енергомодернізацію будівель та оновлення державних будівельних норм.

Сфера урбаністики в Україні не має єдиної концептуалізації, інституційності і меж. Цей термін використовується для позначення явищ, які по-різному перекладаються буквально з англійської мови: міське планування,

міський дизайн, новий урбанізм, міський спосіб життя, міський активізм і міські студії. Урбаністика не є окремою наукою, оскільки не має власного наукового апарату, а використовує методи різних наук: географії, історії, економіки, культурології, соціології, філософії, антропології, політології та інших. Дослідження міст спираються на певні теорії та підходи. Сучасна теорія міста бере початок з Чиказької школи соціології. Її представники вивчали просторові закономірності розвитку міста через створення описових моделей. У 1960-х роках у соціальних науках відбувся критичний поворот, в результаті якого предметом міських студій стали процеси міських змін.

В українській реальності міські студії лише зароджуються. З 2015 року при Києво-Могилянській академії діє Центр урбаністичних студій. Час від часу він організовує публічні події, воркшопи чи літні школи. У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка міські дослідження проводять на географічному та соціологічному факультетах. 2018 року Київський університет будівництва та архітектури виокремив у своїй структурі факультет урбаністики та просторового планування, який проводить низку літніх і зимових шкіл. Перша програма під назвою «Урбаністичні студії» відкрилася 2018 року в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна в рамках спеціальності «Культурологія».

Список використаних джерел

1. Конспект: бывший мэръ Боготы об идеальном городе. URL : https://rus.lb.ua/economics/2015/10/23/319027_konspekt_bivshiy_mer_bogoti.htm
2. Національна політика міського розвитку в Україні: що робить GIZ. URL: <https://mistosite.org.ua/articles/natsionalna-polityka-miskoho-rozvytku-v-ukraini-shcho-robyt-giz?locale=uk>
3. Місто й оновлення. Урбаністичні студії. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/urban_study2.pdf

Savchyn I., Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF A CIRCULAR ECONOMY

Global society today tends to minimize the use of natural and human resources. This is due to the pursuit to reduce the catastrophic impact on the climate, nature and the ecosystem in general. We are rethinking an economy that aims to increase production, create more goods, and maximize global sales. Now the trend is to create less goods, but to make them better and last longer. Or that they can be recycled into new ones (instead of being dumped).

A circular economy is an economic system of closed loops in which raw materials, components and products lose their value as little as possible, renewable energy sources are used and systems thinking is at the core.